

Rutin vid hot, hat och våld riktat mot förtroendevalda

Upprättad av
Trygghetssamordnare
Östersunds kommun 2021-10-04

Innehållsförteckning

Rutin vid hot, hat och våld riktat mot förtroendevalda

1. Inledning	3
2. Syfte	3
3. Fördelning av ansvar	3
3.1. De politiska partierna	3
3.2. Polismyndigheten	3
3.3. Östersunds kommun	4
4. Otillåten påverkan	4
5. Om man blir utsatt för hot, trakasserier eller våld	4
5.1. Åtkomstskyddad anmälan	4
6. Stöd och skydd till utsatta	5
7. Åtgärder vid akut hot- eller våldssituation	5
8. Åtgärder vid icke-akuta situationer	6
9. Att göra en anmälan	6

1. Inledning

Östersunds kommun är en politiskt styrd organisation och därmed har kommunen ett särskilt ansvar att värna de demokratiska värden som utgör grunden för kommunens verksamhet. Förtroendevalda ska kunna känna sig trygga i sitt beslutsfattande i meningen att de inte blir utsatta för någon typ av otillåten påverkan, till exempel trakasserier, hot, hat eller våld. Om det ändå sker, ska kommunen hjälpa och stödja den som blivit utsatt.

Hot, hat och våld mot förtroendevalda ska aldrig tolereras. Att ta på sig ett förtroendeuppdrag innebär inte att man får tåla mer än andra i samhället. Det är viktigt att normerna inte förskjuts av vad som är acceptabelt eller inte, för då ökar risken att förtroendevalda till exempel avstår från att driva känsliga frågor eller att följa sin egen övertygelse i kontroversiella avgöranden. I förlängningen kan det försvåra rekryteringen av förtroendevalda och riskerar att urholka demokratin.

2. Syfte

Rutinen är tänkt att utgöra ett stöd och en vägledning för Östersunds kommuns förtroendevalda i syfte att öka tryggheten vid utförandet av offentliga förtroendeuppdrag. Östersunds kommun verkar för att förtroendevalda genom hot, våld eller allvarliga trakasserier inte ska kunna påverkas i sin roll som beslutsfattare. Uppdraget som förtroendevald ska kunna genomföras utan inskränkningar samt med en god känsla av trygghet och säkerhet.

3. Fördelning av ansvar

Östersunds kommun har som arbetsgivare skyldighet att följa det lagstadgade arbetsmiljöansvaret, vilket bland annat ställer krav på att förebygga hot och våld i de anställdas arbetsmiljö och ge råd och stöttning om någon ändå drabbas. Förtroendevalda är inte formellt sett anställda och omfattas därmed inte av arbetsmiljölagstiftningen. Det är därför i huvudsak det egna partiet och eller partiets gruppleddare som har ansvaret för sina förtroendevalda. I Östersunds kommun är det viktigt att de förtroendevalda ändå känner att de har stöd i kommunen i händelse av hat, hot eller våld. Denna rutin beskriver därför vilket stöd våra förtroendevalda kan få och hur man ska gå tillväga om man utsätts för otillåten påverkan. Område Juridik och säkerhet vid kommunledningsförvaltningen ansvarar för att samordna arbetet inom detta område.

3.1. De politiska partierna

Det är partierna och partiets gruppleddare som har det huvudsakliga ansvaret för sina förtroendevalda och ska stödja sina medlemmar i händelse av hat, hot eller våld. Om man som förtroendevald blir utsatt för trakasserier i form av hat, hot eller våld ska detta, förutom att hanteras inom eget politiskt parti, polisanmälas och incidenten ska rapporteras till kommunens Trygghetssamordnare.

3.2. Polismyndigheten

Det är Polismyndigheten som har huvudansvaret för skydd av förtroendevalda i en kommun. När en förtroendevald blivit utsatt för hot ska därför en polisanmälan göras.

Polisen har i Östersund en arbetsgrupp, brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten, som ansvarar för hot och hat mot just förtroendevalda.

3.3. Östersunds kommun

Område Juridik och Säkerhet vid kommunledningsförvaltningen kan bistå med rådgivning och stöd till förtroendevalda som blivit utsatta för hot och trakasserier. Kommunens Trygghetssamordnare tar emot, dokumenterar och administrerar incidentrapporter och vid behov informerar och anordnar utbildning kring hot, hat och våld.

4. Definition Hot, hat och våld

Ett samlingsnamn för hot, hat och våld är otillåten påverkan. Med otillåten påverkan avses allvarliga hot samt våldssituationer mot person eller egendom som riskerar att påverka den enskildes beslut vilket i förlängningen kan utgöra ett hot mot demokratin. Otillåten påverkan kan handla om påtryckningar som:

- Trakasserier i form av kräkning, ofredande eller subtila hot
- Hot som exempelvis utpressning eller uttryck som medför att den hotade personen fruktar för sin egen eller annans säkerhet eller egendom
- Fysiskt våld mot person eller egendom
- Korruption i form av otillbörliga erbjudanden av olika slag
- Påverkansoperationer från främmande makt i syfte att påverka demokratin

5. Om man blivit utsatt för hot, trakasserier eller våld

Grunden är att en polisanmälan ska göras om man som förtroendevald blir utsatt för ett brott till exempel i form av hot, hat eller våld. Det är den som drabbas som avgör om en anmälan ska göras, men det är viktigt att ha i minnet att en polisanmälan ger betydligt större möjligheter för polisen att förhindra nya brott och att lagföra gärningsmannen.

Kommunens Trygghetssamordnare kan hjälpa till med råd och stöd och även hjälpa till med polisanmälan. Tag därför även kontakt med Trygghetssamordnare för att anmäla den inträffade incidenten.

Bedömningen av vad som är ett hot eller hat kan vara svårt att avgöra helt själv då det i många fall kan handla om diffusa hot eller ofredanden. Hamnar du i denna sits, vänd dig till trygghetssamordnaren alternativt direkt till polisen för att få stöd.

5.1. Åtkomstskyddad anmälan

Förtroendevalda har lagstadgad rätt att begära att en polisanmälan blir åtkomstskyddad. Detta innebär att det endast är de tjänstemän hos polisen som är berörda och arbetar med det aktuella ärendet som kan ta del av innehållet.

6. Stöd och skydd till utsatta

Om en förtroendevald av polis bedöms befinna sig i en utsatt situation kan ett personlarm erbjudas. Det finns också möjlighet att via väktare ordna med skyddande

eller ronderande bevakning. Vidare kan diskussion tas med den lokala polisen om hur arbetet med en eventuell personsäkerhetsverksamhet kan användas.

Det är polisen som bedömer hur stort behovet av skydd är och vilken skyddsåtgärd man beslutar att vidta i det enskilda fallet.

För vidare stöttning med krissamtal och stöd, ta kontakt med ditt politiska parti.

7. Åtgärder före, under och efter en akut hot- eller våldssituation

Att tänka på före

- Undvik ensamarbete vid påtagliga risksituationer.
- Undvik att parkera på ensamma platser eller att färdas på ensam gång, cykel eller bilväg om du känner på dig att du av någon anledning kan bli hotad.
- I den mån det går att planera, ta bara diskussion med en orolig person när det finns flera personer i närheten och helst när alla är förberedda och överens om hur konflikten bör hanteras.
- Genom att bemöta aggressioner på ett sansat sätt minskas risken för våld och hot. Försök behålla lugnet. Bemöt personen med respekt, lyssna aktivt, skapa en meningsfull kommunikation och försök att inte vara rädd.
- Inför eventuella allmänna sammankomster kan en riskinventering genomföras i samverkan med polisen. God framförhållning i planeringen och samverkan mellan partiet och polisen är en framgångsfaktor. Samråd kan även ske med trygghetssamordnaren.

Att tänka på under

- **Ta inga personliga risker i onödan! Vid en hotfull situation kontakta polis på telefon 112.**
- Om situationen upplevs som hotfull - skapa andrum, t.ex. genom att förflytta er till ett annat rum/annan plats. Passa eventuellt på att bjuda in andra personer att delta.
- Undvik att bli "myndighetsperson", var inte "skrämmande". Tala lugnt om att polisanmälan kommer att göras om den aggressive fortsätter med sitt hotfulla beteende.
- Larma vid behov andra personer på lämpligt sätt (larmknapp, telefon, rop etc.).
- Om du som finns i närheten upplever en hotfull situation, stanna kvar och följ händelsen för att eventuellt kunna ingripa.

Att tänka på efter

- Vid fysisk skada - uppsök alltid akutmottagning för omhändertagande och dokumentation.
- Polisanmälan ska göras av den som blivit utsatt eller av vittne.
- Om händelsen är av sådan art att målsäganden är rädd för repressalier kan åtkomstskydd begäras. Åtkomstskyddet gör att personuppgifterna är skyddade under förundersökningen. Vid eventuell rättegång gäller offentlighetsprincipen.
- Kontakta kommunens trygghetssamordnare för information och övervägning av vidare stöd.
- Inom partiet: Kontakta partiets gruppleddare för övervägning av vidare stöd - ta hand om den eller de som drabbats psykiskt. Ge information till berörda i direkt

anslutning till det inträffade. Överväg ytterligare information till övriga partifunktionärer och partimedlemmar.

- Förbered hantering av förfrågan från media. Vem är talesperson? Vad ska sägas? Är hotbilden av sådan art att man behöver sprida informationen?

8. Åtgärder vid icke-akuta situationer

Hot via brev, telefon, sms och mejl och annan media kan upplevas som obehagligt även om de inte är av akut karaktär. Vid sådana situationer ska du följa nedanstående råd:

- Brev som innehåller hot ska sparas i ett större kuvert. Spara alla hot eller trakasserier som du får via dator eller mobil i digital form. De kan användas som bevismaterial.
- Notera namn och telefonnummer till personer som hört eller sett vad som hänt.
- Grundregeln är att brott ska polisanmälas. För polisanmälan ring 114 14. Det är viktigt att ange om det rör sig om ett hatbrott, eftersom det kan leda till hårdare straff. Om ändå situationen uppfattas som akut ring 112.
- Informera kommunens trygghetssamordnare om tillbud som du råkat ut för.

9. Att göra en anmälan

Vid akuta fall görs anmälan via 112, då situationen tillåter det. I **övriga** fall görs anmälan på följande sätt:

- Via telefon 11414 till Polisens Kontaktcenter (en omedelbar analys genomförs).
- Via polisstationen i Östersund på Fyrvallavägen 4.
- Kan göras med stöd av kommunens trygghetssamordnare.

Uppgifter som ska lämnas vid en polisanmälan:

- Berätta vad som har skett.
- Påpeka att det är en politiker/förtroendevald inom Östersunds kommun som blivit utsatt.
- Uppge för- och efternamn på målsägande, dvs. den som utsatts för hot eller våld. Observera att vid en anmälan behöver inte personnummer lämnas ut.
- Vid behov, be om åtkomstskydd. Åtkomstskyddet gör att personuppgifterna är skyddade under förundersökningen. Vid eventuell rättegång gäller offentlighetsprincipen.
- Uppge adress och telefonnummer till arbetsplatsen.
- Lämna uppgifter om stödbevisning, t.ex. vittnen, filminspelning, foto, skärmdump, mail mm.
- Berätta om ifall skadorna har blivit dokumenterade hos sjukvården.
- Be om att få kontinuerlig återkoppling från ansvarig utredare om den fortsatta hanteringen.